

Філюта Н. Р.,
настаўнік беларускай мовы і літаратуры вышэйшай катэгорыі
гімназіі № 2 г. Салігорска

УРОК-РАЗВАЖАННЕ ПА АПОВЕСЦІ АЛЕСЯ ЖУКА «ПАЛЯВАННЕ НА АПОШНЯГА ЖУРАЎЛЯ»

Тэма: Урок-разважанне з элементамі даследавання (11 клас).

Мэты:

- пазнаёміць вучняў з творчасцю Алеся Жука, тэматычным багаццем яго твораў, аналізаваць аповесць “Паляванне на Апошняга Жураўля”;
- развіваць уменні вучняў аналізаваць твор, вызначаць яго ідейна-тэматычную накіраванасць, уменне бачыць асаблівасці кампазіцыі;
- выхоўваць у школьнікаў пачуццё любові да роднай зямлі, да вёскі, уменне пераадолюваць сябе, каб не згубіцца ў свеце бязвольнасці і пакоры.

Абсталяванне: артыкул у газеце “Звязда” “У вёсцы душа Беларусі жыве...” (№ 38, 2003 г.), тэксты твора, лісты паперы.

Папярэдняе заданне: індывідуальнае – падрыхтаваць паведамленне “Жыццёвы і творчы шлях Алеся Жука”, падрыхтаваць даследаванне “Вобраз Жураўля ў мастацкай літаратуры”.

Ход урока

“Важна пісаць па-свойму і пра сваё. А праз сваё — і пра важнае для ўсіх.” *М. Стральцоў*

I. Арганізацыйны момант

II. Уступнае слова настаўніка

– Сёння на ўроку мы будзем працягваць даследаваць сучасную беларускую прозу. Услед за гістарычнай і ваеннай тэмамі мы пачнем гаворку пра маральна-этычную тэму ў сучаснай беларускай прозе. Яна займае значнае месца ў сучаснай беларускай літаратуры.

Сёння, калі час нас выпрабоўвае на вартасць, калі ідзе бязлітаснае змаганне за душы людскія, калі пад сумненне бяруцца вечныя святыя ісціны і ідэалы, трэба гаварыць пра вечнае: каханне і вернасць, сумленне і самаахвярнасць, пра ўсё тое, чым жывы любы чалавек, любая краіна. І пра людзей, іх учынкi, іх высакароднае служэнне справе. Яно і праўда, у чалавека закладзена прага ідэала, высокія памкненні душы. Нам так хочацца твораў, герояў, якія збліжаюць нас з неад’емнымі каштоўнасцямі жыцця.

Сёння мы павінны прааналізаваць аповесць Алеся Жука “Паляванне на Апошняга Жураўля”, вызначыць, якія праблемы падымаюцца ў творы, вызначыць яго тэму, даць характарыстыку героям, даследаваць майстэрства пісьменніка.

II. Паведамленне вучня “Жыццёвы і творчы шлях Алеся Жука”

Вучні звяртаюць увагу на колькасць “халодных” назваў у творчасці Жука: “За белым снегам”, “Халодная птушка”, “Праклятая любоў”, “Асеннія халады”. Але гэта не ледзяны, не зімовы холад, а жыццёвы, праўдзiвы, пякучы, рэалістычны, пазбаўлены ілюзій.

III. Эўрыстычная гутарка з класам

- Вызначце, назавіце тэму аповесці.
- Хто ў рускай літаратуры даследаваў гэту тэму?
- Дзе адбываюцца падзеі аповесці?
- Хто з’яўляецца галоўным героем?
- Паспрабуйце вызначыць, які гэты чалавек, якія яго жыццёвыя прынцыпы? Памятайце, што чалавека судзяць па яго ўчынках. Вызначце тыя ўчынкі героя, якія характарызуюць яго.
- Падумайце, якія яшчэ праблемы вырашаюцца ў гэтым творы?
- З чаго пачынаецца разбурэнне вёскі?

IV. Работа ў групах

Група *журналістаў* даследуе артыкул у газеце “Звязда” “У вёсцы душа Беларусі жыве...” (№ 38, 2003 г.) на экалагічную тэму. Група *літаратуразнаўцаў* падрабязна вывучае экалагічную тэму ў аповесці.

Пасля абароны вынікаў даследавання група *ідэолагаў* праводзіць параўнальны аналіз артыкула і аповесці, робіць вывад пра агульнае і рознае ў тэкстах.

V. Рэфлексія

- Як вы ўсвядомілі для сябе, пра што ж гэты твор? У імя чаго ён пісаўся?
- Для чаго аўтар паказаў такога чалавека?
- Як вы разумееце словы А. Кудраўца з прадмовы да зборніку на чэшскай мове ў дачыненні да сябе і да аўтара аповесці: “*Гэтая аповесць пра век, калі нязменна і пастаянна ідзе паляванне на жураўля — чалавека неардынарнага, непадобнага на іншых, чэснага і адчайнага, нягледзячы на ўсе павароты часу і розных “культуў”.*”
- Пісьменнік зацікаўлены ў павароце псіхікі чалавека ў бок самасцвярджэння як асобы. Пераадолець сябе, каб знайсці сябе, не згубіцца ў свеце бязвольнасці і пакоры.”
- Раствлумачце сэнс назвы аповесці. Каб лепш зразумець сэнс назвы, праслухаем паведамленне вучня “Вобраз жураўля ў беларускай літаратуры” (Вучань паведамляе пра вобразах жураўля ў беларускай літаратуры).

VI. Дамашняе заданне

1. Узнавіць у памяці і запісаць у сшытак тэму і праблемы аповесці А. Жука.
2. Прачытаць аповесць А. Кулакоўскага “Нявестка”.